

THE IMPACT OF TOURISM ON THE DEVELOPMENT OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

IMPACTUL TURISMULUI ASUPRA DEZVOLTĂRII REPUBLICII MOLDOVA

Alina SUSLENCO¹

Abstract:

This paper presents a theoretical-methodological incursion of the effects of tourism on the development of the Republic of Moldova. The tourism sector is a dynamic one and has an important share in the GDP of several countries such as: Greece, Italy, Spain, etc. The Republic of Moldova being a small country, has a valuable tourist potential that deserves to be capitalized by tourists. Thus, through this study, we tried to make an analysis of the impact of the tourism sector on Moldova. The research methodology focused on the use of several methods such as: analysis, synthesis, induction, deduction, graphical, comparative method, qualitative research. In conclusion, we can reiterate that the impact of tourism on the economy of the Republic of Moldova is low, but the fact that in 2020-2021 the tourism sector was drastically hit by the effects of the COVID-19 pandemic that disturbed this sector, reducing its effects and magnitude to.

Key Words: *tourism, effects of tourism, tourism in Moldova, emitting tourism, receiving tourism.*

1. Introducere

Turismul reprezintă un fenomen al lumii moderne, unul dinamic, complex, care în ultimii ani și-a manifestat aportul în dinamicarea economiilor mondiale. Impactul turismului este unul enorm, cu diferite tendințe la nivel de țară, în funcție de valoarea, amploarea și modalitatea de dezvoltare la nivel de țară. Efectele dezvoltării turismului se resimt imediat, manifestându-se ca factor multiplicator, cu efecte imediate atât din punct de vedere economic, cât și social, cultural, ambiental.

Analizând definiția dată turismului de către Organizația Mondială a Turismului, atunci observăm că turismului este definit ca „ ansamblul activităților desfășurate pe durata călătoriilor de către persoanele care se deplasează în afara mediului lor obișnuit, cu revenire în mediul lor obișnuit după o perioadă mai mică de un an și al căror scop principal al deplasării este altul decât migrația sau obținerea unui loc de muncă în cadrul unei organizații rezidente în locația sau locațiile geografice vizitate” [7].

De asemenea, cercetând lucrările lui Moisescu, observăm că cercetătorul evidențiază că „ din punctul de vedere al specialiștilor în economie, turismul a fost definit și analizat prin prisma efectelor sale economice și a contribuției sale la dezvoltarea economică, punându-se accentul pe cerere, ofertă, schimb comercial, balanță de plăți, crearea de locuri de muncă, venituri fiscale etc. Din punctul de vedere al specialiștilor în sociologie sau antropologie, turismul a fost definit și analizat prin prisma comportamentului individual și de grup, cu accent pe obiceiuri, tradiții, artă, cultură, stiluri de viață, atât referitoare la vizitatori, cât și la locuitorii destinațiilor turistice”[3, p. 765].

Din aceste afirmații ale specialistului, putem observa că turismul este un domeniu care a fost cercetat de mai mulți specialiști, care au adus contribuții valoroase la definirea

---

¹Conf. univ.dr., Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți, Republica Moldova, E-mail: alina.suslenco@mail.ru

turismului. Astfel, dacă analizăm definirea economiştilor, atunci ei reliefează o definiere din perspectiva efectelor pe care turismul le manifestă asupra economiei ţărilor, adică aici putem evidenţia ecele efecte economice pe care acest fenomen imediat le reflectă asupra comunităţilor precum: cerere, ofertă, schimb comercial, balanţă de plăţi, etc.

Pe de altă parte, în opinia specialiştilor în sociologie, turismul este definit din perspectiva comportamentelor pe care le manifestă turiştii în zonele pe care le vizitează. Aceste comportamente le lasă efecte asupra valorilor şi percepţiilor rezidenţilor, dar şi asupra obiceiurilor, tradiţiilor localităţilor date.

2. Conţinut

Turismul a devenit un domeniu important al sectorului economic şi are un impact pozitiv asupra dezvoltării economiei oricărei ţări. Expresia „impact a turismului ”a fost folosit şi discutat în literatura legată de turism. Cercetătorii au evaluat şi au apreciat aceste efecte prin prisma chestionarelor şi prin colectarea de date de la rezidenţii locali.

În ultimii ani, un număr mare de studii au fost efectuate pentru a evalua şi examina percepţia comunităţilor locale asupra impactului turismului din zona lor [3, p.766].

Cercetători Khoi şi Stewart au arătat un interes deosebit pentru studierea impactului turismului faţă de cunoaşterea şi dezvoltarea sectorului turismului consemnând ambele impacturi şi efecte, atât pozitive cât şi negative la nivel local[2, p. 1275].

Murphy, în anul 2017 într-o conferinţă intitulată „World Economic Forum ” organizată la Geneva, Elveţia, a sugerat că sectorul turismului se extinde şi este considerat unul dintre cele mai mari industrii din lume care contribuie cu 10% din Produsul Intern Brut mondial[5, p. 73].

Potrivit cercetărilor şi publicaţiilor internaţionale realizate de UNWTO, turismul este unul dintre cei mai importanţi creatori de locuri de muncă iar serviciile oferite de el include: servicii de cazare; servicii de transport, servicii de organizare a călătoriei; servicii de agrement; servicii de alimentaţie publică [7].

În figura 1. am redat schematic impactul turismului asupra comunităţilor locale.

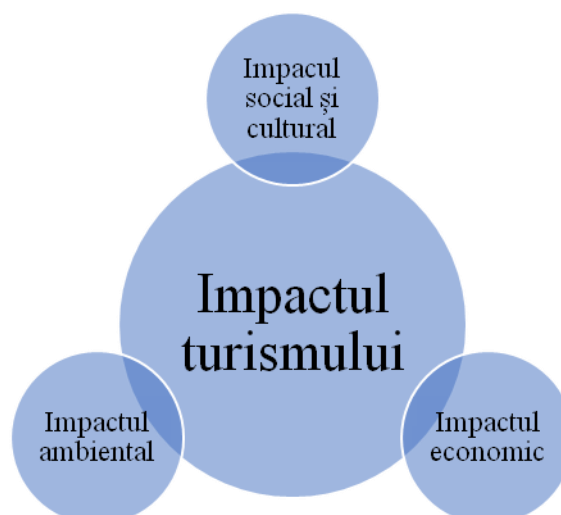
Analizând datele figurii 1.5. putem observa că turismul manifestă 3 categorii de influenţe:

1. *Impactul economic* – turismul creşte oportunităţile de angajare, creând locuri de muncă suplimentare, variind de la salariu mic la salarii mai mari, creează investiţii, fluxuri de resurse financiare, generează aport deosebit în balanţa de plăţi, în infrastructură.

2. *Impactul socio-cultural* – se referă la influenţa turiştilor care vizitează comunităţile locale asupra tradiţiilor, obiceiurilor, valorilor comunităţilor locale;

3. *Impactul ambiental* – se referă la influenţa turismului asupra mediului, poluării, valorificării resurselor turistice din cadrul comunităţii locale.

În baza acestor 3 categorii de efecte putem identifica atât efecte pozitive cât şi efecte negative apentru fiecare categorie în parte.

Figura 1. Impactul turismului

Sursa: elaborat de autor în baza [6, p. 84]

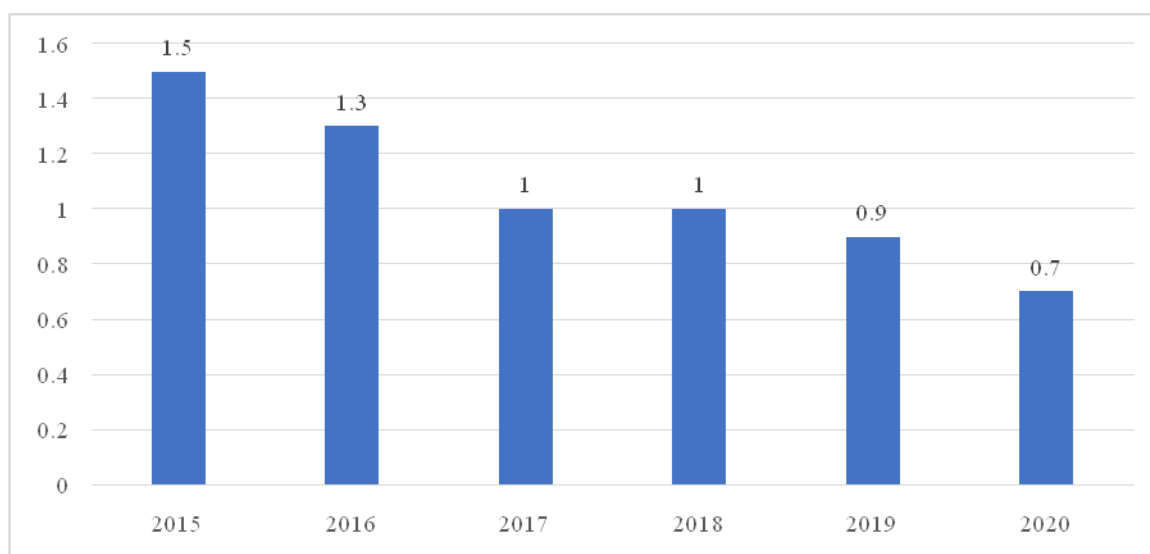
Astfel, dacă analizăm efectele economice, atunci cercetătorii de cele mai dese ori evidențiază efecte pozitive legate de sectorul economic, deoarece turismul generează resurse financiare, aduce investiții, restabilește infrastructura, creează noi locuri de muncă.

Republica Moldova este o țară care dispune de un potențial turistic deosebit de valoros, care poate fi valorificat atât de către rezidenți cât și de către turiștii străini. Moldova este o țară care dispune de obiective turistice naturale de o frumusețe rară, care sunt amplasate cu preponderență în zonele rurale, zone pitorești care prin sine atrag turiștii să le viziteze. Potențialul natural este fundamentat pe existența parcurilor, rezervațiilor naturale, dar și a pădurilor, a zonelor specifice de relief, peșterilor și a altor frumuseți care prezintă importante atracții turistice pentru țara noastră.

Pe lângă aceasta, Moldova dispune și de un potențial turistic antropoc deosebit, reliefat prin monumente și situri istorice, culturale, religioase de o deosebită importanță care deasemenea atrag turiștii să le viziteze și devin atracții turistice interesante pentru ei.

Dar, trebuie să remarcăm că totuși sectorul turistic este unul secundar pentru Republica Moldova deoarece are un aport nesemnificativ în PIB-ul țării. Datele sunt redată schematic în figura 2.

Analizând datele din figura 2., putem observa că pentru întreaga perioadă analizată, 2015-2020 ponderea domeniului turistic în PIB a variat între 1,5% în anul 2015 la 1 % în perioada 2017-2018, și în 2019 a ajuns la 0,9%, iar în anul 2020, ponderea turismului în PIB-ul Moldovei s-a redus semnificativ, ajungând la 0,7%. Acest efect este datorat, în mare parte, impactului pandemiei COVID-19, care s-a răsfrânt și asupra acestui sector care a fost cel mai vulnerabil.

Figura 2. Dinamica privind ponderea domeniului turistic în formarea PIB-ului țării, în perioada 2015-2020, în %

Sursa: elaborat în baza datelor BNS, 2021

Analiza turismului receptor din Republica Moldova în perioada 2015-2019 este redată în cadrul tabelului 1.

Tabelul 1. Turismul receptor în Republica Moldova în perioada 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Total pe țări	15514	15668	17497	19276	19848
Țările CSI - total	3814	3717	3286	3704	3184

Sursa: elaborat în baza datelor BNS, 2021

Analizând datele tabelului 1. putem observa că în perioada 2015-2019 se observă o dinamică pozitivă în evoluția turismului receptor din țara noastră. Astfel, în anul 2015 numărul turiștilor care ne-au vizitat țara a fost de 15514 turiști iar în anul 2017 a ajuns deja la 17497 de turiști, ca în următorii ani să se observe o creștere în anul 2018 ajungând la 19276 turiști, iar în anul 2019 a însumat valoarea de 19848 de turiști.

Din totalul de turiști care au venit și ne-au vizitat țara, o mică pondere o au turiștii din CSI care în anul 2015 au avut o pondere de 25% ca până la sfârșitul perioadei de analiză în 2019 să ajungă la 16%.

În cadrul tabelului tabelul 2., sunt prezentate datele cu privire la dinamica turismului emițător din Republica Moldova pentru perioada anilor 2015-2019.

Tabelul 2. Dinamica turismului emițător în Republica Moldova pentru perioada 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Total pe țări	189790	177252	229349	264055	310649
Țările CSI - total	3880	5487	8235	11144	14677

Sursa: elaborat în baza datelor BNS, 2021

Din analiza datelor prezentate în tabelul 2., se observă că turismul emițător în perioada 2015-2019 a înregistrat o tendință de creștere de la 189790 de turiști care au plecat spre alte țări să viziteze alte destinații turistice, la 310649 de turiști în anul 2019, înregistrându-se pe parcursul perioadei de analiză o creștere dublă a numărului de turiști.

De remarcat că în țările CSI au plecat doar o mică parte dintre turiști, în anul 2015 doar 2% ca până la finele anului 2019 să ajungă la valoarea de 3 %.

În continuare, în cadrul tabelului 2., am redat dinamica activității agențiilor de turism din Moldova în perioada 2015-2019.

Tabelul 2. Activitatea agențiilor de turism din Republica Moldova în perioada 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Numărul de sosiri ale vizitatorilor străini în țară, dintre care:	15514	15668	17497	19276	19848
Vacanțe, recreere și odihnă	10097	11454	13706	15835	16928
Afaceri și motive profesionale	4196	3062	3002	2857	2358
Alte scopuri	1221	1152	789	584	562
Numărul de plecări ale vizitatorilor moldoveni în strainatate, dintre care:	189790	177252	229349	264055	310649
Vacanțe, recreere și odihnă	188131	175364	226854	261262	305173
Afaceri și motive profesionale	676	863	1417	1390	1989
Alte scopuri	983	1025	1078	1403	3487
Numărul turiștilor și excursioniștilor participanți la turismul intern, dintre care:	37255	41297	38107	40137	46128

Sursa: elaborat în baza datelor BNS, 2021

Analizând datele prezentate în cadrul tabelului 2., putem observa că în perioada 2015-2019 se înregistrează o creștere a sosirilor turiștilor străini în țara noastră de la 15514 turiști în anul 2015 la 19848 de turiști în anul 2019. Pe de altă parte, dacă facem o analiză după scopul vizitei observăm că cea mai mare parte dintre turiștii care au venit și ne-au vizitat țara în această perioadă au venit cu scopuri de odihnă și recreere unde se observă o creștere de la 10097 de turiști în anul 2015 la 16928 în anul 2019. Ponderea lor în numărul total de turiști a fost de 65% în anul 2015 ca în anul 2019 să ajungă la 85% . Cu scop de afaceri și interese profesionale în anul 2015 în țara noastră au venit 4196 de turiști ca în anul 2019 numărul lor să se reducă la 2358 de turiști.

Dacă analizăm numărul de plecări ale vizitatorilor moldoveni peste hotare în perioada 2015-2019 a crescut spectaculos de la 189790 de turiști în anul 2015, la 310649 în anul 2019. Ponderea turiștilor care au avut drept scop al plecării odihna a crescut și el de la 188131 de turiști în anul 2015 sau 99% la 305173 în anul 2019 sau 98% în anul 2019.

Dacă analizăm ponderea plecărilor turiștilor moldoveni în vederea participării la turismul intern, atunci observăm că în această perioadă 2015-2019 numărul turiștilor din Moldova care au decis să viziteze țara noastră a fost în creștere de la 37255 de turiști înregistrați în anul 2015 la 38107 de turiști în anul 2017, ca în anul 2019 să ajungă la valoarea de 46128 de turiști. Astfel, se înregistrează o creștere de la 8873 turiști sau 23%.

În continuare, în tabelul 3., am redat dinamica unităților de cazare după tipologia lor în Republica Moldova în perioada 2015-2019.

Tabelul 3. Capacitatea unităților de primire turistică după tipologia lor, în perioada 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Total	249	252	268	269	267
Hoteluri și moteluri	96	96	106	107	110
Pensiuni turistice și agroturistice	26	26	28	33	36
Camine pentru vizitatori	4	3	3	3	3
Structuri de întremare	7	8	8	8	7
Sate de vacanță și alte structuri de odihnă	57	61	62	59	58

Sursa: elaborat în baza datelor BNS, 2021

Din datele tabelului 3. putem observa că în perioada 2015-2019 se observă o creștere ușoară a unităților de care totale înregistrate în țara noastră de la 249 de unități înregistrate în anul 2015 la 267 de unități înregistrate în 2019.

Astfel, dacă analizăm dinamica unităților de care după tipologia lor, atunci observăm că numărul de hoteluri și moteluri a crescut de la 96 de unități la 110 unități.

Pe de altă parte, analizând dinamica pensiunilor turistice și agroturistice, se observă o creștere de la 26 de unități în anul 2015 la 36 de unități înregistrate la nivelul anului 2019.

Dinamica căminelor pentru vizitatori a înregistrat o tendință de descreștere de la 4 unități în anul 2015 la 3 unități în anii 2016-2019.

Dinamica structurilor de întremare în anii 2015-2019 a înregistrat o tendință de stabilitate pentru perioada analizată menținându-se la 7 unități de acest tip.

Satele de vacanță au manifestat o tendință de creștere nesemnificativă de 1 unitate pe parcursul perioadei 2015-2019 de la 57 de unități în anul 2015 la 58 de unități în anul 2019.

Pe baza datelor tabelului se observă că analizând numărul de înoptări ale turiștilor în anii 2015-2019 observăm că cei mai mulți dintre ei au ales să fie cazați în hoteluri și moteluri unde se înregistrează o creștere în perioada 2015-2019 de la 130944 de turiși în anul 2015 la 213808 de turiști cazați în anul 2019, sau se înregistrează o creștere cu 82864 de turiști. Ponderea turiștilor cazați în hoteluri și moteluri în numărul total de turiști a fost în anul 2015 de 46% pe când în anul 2019 ponderea lor ajunge la 57%.

Pe de altă parte, dacă analizăm dinamica cazării turiștilor în pensiunile din Moldova, observăm că în perioada 2015-2019 turiștii cazați în pensiuni înregistrează o creștere de la 9283 de turiști în anul 2015 la 17168 de turiști cazați în pensiuni în anul 2019. Ponderea turiștilor cazați în pensiuni din numărul lor total în anul 2015 a fost de 3% pe când în anul 2019 a ajuns la 5%.

Analizând indicele de utilizare netă a capacității de cazare a unităților de primire turistică din Moldova în perioada 2015-2019, observăm că în această perioadă valoarea lui este în descreștere de la 35,6% în anul 2015 la 34,9 % în anul 2017, ca în anul 2019 să ajungă la valoarea de 33,3%.

Dacă facem o analiză mai detaliată și anume a indicelui după tipologia unităților de cazare, observăm că la hoteluri și moteluri valoarea indicelui de ulizare netă în perioada analizată este în creștere de la 18,5% în anul 2015 la 23,2% în anul 2019. Pe de altă parte, menționăm că se atestă o creștere a indicelui de utilizare netă și la nivelul pensiunilor de la 10,7 % în anul 2015 la 14,3% în anul 2019.

Tabelul 4. Frecventarea unităților de primire turistică după tipologia lor, în perioada 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Numărul de turiști cazați	278855,0	306307,0	337207,0	364608,0	374765,0
Hoteluri și moteluri	130944,0	159454,0	182434,0	203188,0	213808,0
Pensiuni turistice și agroturistice	9283,0	21343,0	20922,0	17709,0	17168,0
Cămine pentru vizitatori	7002,0	6079,0	7078,0	5983,0	4947,0
Structuri de îngrijire	32349,0	32324,0	30879,0	32449,0	32156,0
Sate de vacanță și alte structuri de odihnă	46636,0	39915,0	44996,0	54310,0	55853,0
Numărul de înnoptări ale turiștilor	1505071,0	1480046,0	1514970,0	1667793,0	1591275,0
Hoteluri și moteluri	306227,0	301524,0	345006,0	408670,0	437971,0
Pensiuni turistice și agroturistice	24690,0	35306,0	36034,0	37660,0	36593,0
Cămine pentru vizitatori	104758,0	103410,0	106802,0	106492,0	78995,0
Structuri de îngrijire	481777,0	469373,0	440003,0	472719,0	469084,0
Sate de vacanță și alte structuri de odihnă	95459,0	137034,0	152125,0	162576,0	162104,0
Indicele de utilizare netă a capacității de cazare în funcțiune, procente	35,6	34,3	34,9	34,7	33,3
Hoteluri și moteluri	18,5	19,4	23,1	23,4	23,2
Pensiuni turistice și agroturistice	10,7	16,1	13,5	13,5	14,3
Cămine pentru vizitatori	54,9	57,2	59,2	60,7	50,8
Structuri de îngrijire	71,7	72,6	67,2	68,2	69,4
Sate de vacanță și alte structuri de odihnă	14,9	20,7	20,2	19,7	19,7

Sursa: elaborat în baza datelor BNS, 2021

Pe de altă parte, la structurile de îngrijire se observă o descreștere a indicelui de utilizare netă în perioada 2015-2019 de la 71,7% în anul 2015 la 69,4% în anul 2019. Deasemenea, o descreștere se înregistrează și la căminele pentru vizitatori de la 54,9% în anul 2015 la 50,8% în anul 2019.

Concluzii

În final, putem remarca că domeniul turistic în Republica Moldova înregistrează tendințe de creștere în perioada 2015-2019, la practic toți indicatorii analizați. Aceste creșteri totuși devin neesențiale și nu aduc o contribuție importantă în PIB-ul național, unde în perioada 2015-2019 se înregistrează o descreștere de la 1,5% în anul 2015 la 0,9% în anul 2019. Astfel, evidențiem faptul că impactul macroeconomic al turismului din Republica Moldova este unul important dar totuși necesită o creșterea a eforturilor statului, pe de o parte, dar și a prestatorilor turistici, pe de altă parte, în vederea dinamizării dezvoltării acestui domeniu.

Bibliografie

1. Biroul Național De Statistica, 2021, www.statistica.md
2. Choi, H. C., Sirakaya, E. (2006). *Sustainability Indicators for Managing Community Tourism*. In: *Tourism Management*, 27(6), 1274-1289
3. Fredline, E.; Faulkner, B. (2000). *Host Community Reactions: A Cluster Analysis*. In: *Annals of Tourism Research*, 27(3), 763-784.
4. Moisescu, O. (2017). *Economia turismului*, UBB, FSEGA
5. Murphy, P. (2017). *Tourism: A Community Approach*. London: Routledge.
6. Turcu, D.; Wrisz, J. (2008). *Economia turismului*. Timișoara, Eurostampa.
7. UNWTO, *International Recommendations for Tourism Statistics*, 2020, <http://unstats.un.org/unsd/tradeserv/egts/CG/IRTS%20compilation%20guide%207%20march%202011%20-%20final.pdf>